

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 30. aprila 1879.

Obseg: Zastopniki kmetijstva in gozdarstva o prilíki sreberne poroke Nju velíčanstev. — O vrednosti soje-fažolice za našo domovino. — Na hrošče (kebre)! — Nova iznajdba za pisarnice. — Potovanje okolo sveta v 80 dneh. — Vljuden poziv našim pisateljem! — Najnovejši knjigi „Akademije jugoslavenske“. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Zastopniki kmetijstva in gozdarstva o prilíki sreberne poroke Nju velíčanstev

na Dunaji 22. aprila 1879.

Današnji list na strani „iz Ljubljane“ poroča na kratko, kako so zastopniki avstrijskih kmetijskih in gozdarskih družeb izročili svetlemu cesarjeviču spomnico s prošnjo, da jo pokloni Nju velíčanstvu. Pri tej prilíki je govoril grof Franc Coronini-Cronberg, predsednik družbe kmetijske goriške, sledeči veleznimivi govor:

„S prvo brazdo, ki jo je potegnil sin bodi-si katerega koli rodú, da bi v plodno naročje zemeljsko položil zrno, je tudi on sam napravil prvi korak na odpirajočem mu se potu do nravnosti in napredka.

Posejano je bilo ob enem duševno seme, ki je mnogo obetalo in iz katerega je imel izkliti najkrasnejši plod.

S svojimi upi odslé na grudo zemlje priklenjen ter prisiljen, da na onem mestu, kjer je zvršil svoje delo, tudi čaka vspeha, in, ker ta ni bil nepovoljen, vsako leto ponavljajoč svoje delovanje, je moral lovec ali pastir odpovedati se prejšnjemu kočevanju ter se stalno naseliti.

Svoj je imenoval zdaj oni del zemlje, kodar je prej hodil brez cilja, in katera mu je odsle bila domovina, za katero mu je pričelo bítí srce. Vzbudil se mu je v duši pojem o imetju — ta mogočna izpodbuda dejanjem posameznikov, ta za razvoj vsega človeštva odločilna okolnost — in odtod se je položil prvi temelj pravom in zakonom, ki jo čuvajo.

Da se ubrani silam vremena, za katere dosihdoh niti maral ni, postavil si je človek varno zavetje ter čim dlje tem bolj skrbel, da si ozaljša dom in tako se je vadil v prvih poskusih nerazvite umetelnosti.

Nagon o preiskavanji, katerega gojé vsake človeške prsi, mu je gotovo uže tedaj, ko je še na lovu pred seboj tiral begočo žival ali ko je pasel domače živinče, obračal okó proti solncu, mesecu in zvezdam, katere danu dajejo polno luč, a nočém jemljó črno temino. A sedaj je pričel preiskavanje družiti s preiskavanjem, izkušnjo je pridéval izkušnji in iz njih je sklepal ter v tem, ko so se letne dôbe menjavale, določeval najprikladnejše čase za svoja razna opravila in tako se je pokazal prvi povod vednostnim naporom.

A gotovo najblažja posledica novemu stanju je bila ta zato, ker je bilo utemeljeno domače ognjišče, pri katerem je po sedaj gospodinjala njemu družica. Tako je bil položaj ustanovljen ženski, in to najbolj še od tedaj počenši, ko je kristijanstvo zavladalo po svetu, pozvano, da pokazuje svoj osrečevalni in ublaževalni upliv. Družina, iz katere so se imela roditi vsa večá društva, ta biser v družbinskem življenji, je dobila trdno podstavo.

Ne da bi se hvalili sami, smemo vendar trditi, da je bilo poljedelstvo, katero je ustvarilo temelje onemu nraevskemu družbinskemu in državnemu redu, o katerem poje pesnik:

„Sveti red, o sin nebeški,
Ki enako v prid človeški,
Prosto, lahko, radno veže,
Grade zida, mesta steže,
Not odljudnega divjaka
Kličé iz pušav in mraka,
K ljudu stopi v bajte lične,
Ga navadi šege mične,
In nar slajši zveze včini,
Zveze giba k domovini“.

Stari vék je posebno dobro umel ceniti poljedelstvo ter njega vpliv na povestnico človeštva.

Božanstva, katera so mu bila pokrovitelji in pokroviteljice, so vrlo visoko spoštovali; njim na čast so praznovali velike svetkovine, in ako je bil pri poslednjih kdo navzočen, je bila to posebna milost.

Mitične osebe, katerim so bila udeleževanja pri taciñ svetih obredih dovoljena, imeli in hvalili so ljudje največe dobrotnike svojih dežel.

Posebno pomembna je pripovedka, ki pravi, da je Romul kraj, kjer je imel pozneje stati ves svet vladajoči Rim, s plugom očrtal, in kakor poročajo Slovani, uže od nekđaj izvrstni poljedelci, je tudi avstrijsko pleme svojega prvega kneza našlo pri oralu; isto tako nam pišejo rimski povestničarji, da so v starem Rimu klicali državnike s polja, da so hodili upravljat republiko.

Pesniki latinski, katerih nagnenja in navade so posebno prijale poljedelstvu, so je mnogo slavili v pesmih. Eden najizvrstnejših ljubljencev Muz je z odo povelečal srečno osodo poljedelčevó, kateremu se ni treba mešati v hrup javnega življenja, a veliki izumitelj pravljice o začetku rimskega mesta je zapel poučno pesem o poljedelstvu.

V vrlem narodu helenskem, kateri je imel um in srcé občutno za visoke ideale, se je rodil oni mislec stagirski, kateri je rekel: „Najboljši narod je tisti, ki obdeluje polje.“

Moderni narodje so gradili na podlogi, postavljeni v klasičnem veku, oslanjajoč se na prestare kulturne dobe.

Spomin na prvotna stanja, katera so vladala, dokler se ljudje še obče niso poprijeli poljedelstva, se je zatorej nam izgubil, tako, da mu novi vek vselej ne daje zaslužene časti.

Novi vek, včasi prav po krivici, z nekakim usmilenjem gleda doli na poljedelstvo ter daje prednost mlajšemu njega bratu: obrtnijstvu. Dandanes opažajo med njima protivje, katerega prav za prav ni najti. Saj sta oba v tem edina, da hočeta človeku izboljšati položaj, da mu življenje ne samo vzdržujeta nego tudi zaljšata in boljšata blagostanje, v katerem samo je môči, da rastó naši duševni napori. Zeleti bi le bilo, da se poljedelstvo in obrtnijstvo, prava rodna brata, vedno med seboj podpirata, in da delujeta združeno, ker takim načinom lahko prispeta gotovejše in hitrejše do skupnega cilja. (Kon. prih.)

O vrednosti soje-fazolice za našo domovino.

Mnogo se je uže pisalo o soji-fazolici, ki so jo Kitajci poslali v dunajsko razstavo leta 1873., in od več strani se ji zdaj taka hvala poje, da bi se utegnilo misliti, da kar po soji bomo segli, pa naš fižol in vse drugo naše sočivje opustili. Al kolikor je nam soja znana iz naše lastne skušnje in iz sporočil drugih nam sosednih dežel, smemo trditi, da se pri nas ne bo soja nikoli udomačila ali pa še celó spodrinila naš fižol ali našo lečo.

Naj našim bralcem navedemo sporočila, ki so nam došla od hrv.-slav. gospodarskega društva v Zagrebu.

Omenjeno društvo razposlalo je za poskušnjo lansko leto koncem aprila 18 podružnicam rumeno sojo. Podružniška poročila skoraj vsa so si enakega mnenja o soji in se strinjajo s poročili podružnice iz Karlovca in Vel. Gorice.

Karlovška podružnica poroča sledeče o soji:

O soji je mnenje zeló različno, vendar se pa mora priznavati, da jej

a) mrazi škodujejo. Letos smo seme malo kasneje sadili, to je, še le v polovici maja. Dobri Bog dal nam je jesen brez mraza, ter je zarad tega mogla soja meseca oktobra še zoreti in je večinoma tudi dozorela. Soja se pa poprej ne sme saditi kakor koruza, ker jej mrazi škodujejo. Soja se tedaj pred sv. Jurjem ne sme saditi, kakor tudi koruza ali fižol ne. Pri nas je pa mnogokrat uže v drugi polovici septembra hud mraz, kedar soja še ni dozorela. — Vidi se iz tega, da soji preti nevarnost mraza spomladi in tudi v jeseni, zatorej se bode soja le v vrtih saditi mogla;

b) res je, da je soja jako rodovitna; al primeroma s fižolom se je le malo more vsaditi na kak prostor zato, ker se mora redko saditi. Zarad tega je na enem oralu zemlje tudi ne izraste toliko, kolikor je rodovitna. Ako vzamemo, da se na en oral more $\frac{1}{4}$ vagana soje vsaditi, in ako nam 1 zrno poprek dá 120 zrn, dobimo od ene četrti vagana 120 četrtink ali pa 30 vaganov. Toliko nam pa dá tudi naš fižol, ako se sam sadi; če se pa še koruza in buče posadé med fižol, onda je pa pridelek še večí. Razen tega se pa koruza zmirom lahko v denar spravi, dočim se soja morda ne bo tako lahko mogla prodati. Tudi je koruza mnogo sigurnejša od soje;

c) soja, ako se hoče dobro obdelati, mora se dva-krat okopavati, drugikrat tudi osipati, da ne polegne. Obdelovanje soje je zatoraj drago. Edino, kar bi sojo priporočalo, bilo bi to, da ne potrebuje mnogo semena.

Iz podružnice Vel.-Goriške glasí se sporočilo tako-le:

Znanstveno preiskavanje soje dokazalo je vrednost njeno gledé tega, da je zeló redivna; to jo povzdiguje nad vse znano sočivje. Akoravno je znanstvo (kemija) pripomoglo do tega, da se je gospodarstvo povzdignilo do te stopinje, kakor je dandanes, je pa vendar vsakemu jasno, kdor se z gospodarstvom bavi, da bi se utegnil jako motiti, če ne bi gledal na praktično vrednost kakega sadeža, ampak se naslanjal samo na teorijo in znanstvene rezultate. Kjer se more obedvoje združiti, tam se more tudi na korist računati; kjer se pa to ne dá, tam je pa tudi gotovo, da ostane gospodar kratkih rokavov.

Soja, od teoretične strani ogledana, je velike vrednosti; če pa se ogleda od strani praktične (dejanske), mora se priznati, da so naš grah, grašak ali leča mnogo več vredni.

Zato smemo kar naravnost trditi, da se soja nikdar ne bode našemu ljudstvu tako priljubila, kakor se je naše drugo sočivje. To pa posebno zarad tega, ker kasno dozori, — ker jo je treba nenavadno dolgo časa kuhati, in ker je tudi čudnega okusa. Gotovo se ne bode največjemu vegetarjancu priljubila, ako jo je pokusil. Zarad tega mislimo, da soja, ako se pri nas udomači, se ne bo nikoli za človeško hrano, ampak le za krmo živine rabila.

Zarad njene velike redivnosti (hranivnosti) spodrinila bi naše sočivje — ne gledé na njeni okus — samo onda, ako bi bolj zgođe dozorela; al soja dozori še le, ko smo se uže družega našega sočivja nasitili, in ga tudi uže za zimo spravili. Veliko prednost pred sojo ima grah. Ko smo v dolgi zimi uže večidel vse sočivje prejeli ter se veselimo uže frišnega, pride grah zadosti rano s svojim zelenim, okusnim in tečnim zrnom na vrsto, ki dobro zadovoljuje naši želji. Žalibog, da je grah, tako okusno in redivno jelo, pri nas še malo razširjen, ker se nahaja le po vrtih. Zatoraj bila bi prva dolžnost, delati na to, da se graha tem več sadi, čem večja je njega vrednost memo soje. —

Tako govorijo izkušnje tudi na Hrvaškem.

Kakor smo uže unidan rekli, ne smemo se pri novih sadežih prenaglati, ampak čakati tako dolgo, da iz poskušalnih vrtov so prišli na polje kmetovo. Taka previdnost je po tem bolj na pravem mestu takrat, ko imamo uže udomačene sadeže, s katerimi, kakor z našim fižolom, lečo, grahom, grahorom, bobom, smemo prav zadovoljni biti. Če bomo čez 3 leta po poljskih izkušnjah še slišali soji-fazolici hvalo peti v časnikih, onda se je bomo tudi mi poprijeli. — Z resastim gabezom (*symphytum asperimum*) smo pa uže danes pri kraji.

Na hrošče (kebre)!

Kmetijski časniki začeli so opominjati kmetovalce, naj se spravijo na lov hroščev (kebrov), kajti dokazovati še le škodo, ki jo hrošči in njegov črv kmetijstvu delata, bilo bi to, kakor vode nositi v Savo ali v Dravo. Tudi „Novice“ so uže pred 30 leti napovedovale boj hroščem in gosenicam, in ga ponavljajo vsako leto. Zato tudi mi s časnikom Bolcanskim „Mittheil. des landw. Ver. in Bozen“ na kratko rečemo samo to-le:

„Pokončevanje hroščev poplača se uže samo po sebi dobro, kajti gnojivna vrednost enega hekto-

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 7. maja 1879.

Obseg: Zastopniki kmetijstva in gozdarstva o priliki sreberne poroke Nju veličanstev. (Konec). — Razpis premij (daril) za pokončevanje gosenic, metuljev, ogrcev, hroščev in drugih škodljivih zažek. — Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji goved v Kranji. — Mangold (beta vulgaris cikla), nova živinska krma. — Pripravljajmo se na volitve poslancev v državni zbor! — Je li treba predrugati postavo, po kateri se zadnjih deset let vojaki nabirajo v našem cesarstvu? — Črtice iz Bosne. (Konec.) — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Noviĉar.

Zastopniki kmetijstva in gozdarstva o priliki sreberne poroke Nju veličanstev

na Dunaji 22. aprila 1879.

(Konec.)

Dandanes se rade pozabljajo bistvene zasluge, katere je imelo in še ima poljedelstvo celó za ideje, kakoršne gojimo v sedanjem času.

Uže davno pred obĉnim izpoznanjem, kolika moĉ leŹi v zdruŹenji, je dalo poljedelstvo vsem, ki ga gojé, priliko, da so se zdruŹili v druŹbah in zádrugah, kakoršnih pri nas mnogo imamo, katere se morajo ponašati uže s stoletnim plodnim delovanjem, in so tako koristnejše pospeševali svoje skupne interese.

V tem, ko je javno Źivljenje v vseh družih strokah popolnem izumrlo, se je razvijalo, ĉeravno ne posebno oĉividno, vendar neprestano po naših kmetijskih druŹbah. Te druŹbe so med svojimi druŹbeniki zmirom in povsodi imele najodliĉnejše moŹé, najmarjivejše domoljube, ki so neprenehoma izpodbujevali veselje do obĉe koristnih podvzetij in do vsakovrstnih javnih zadev.

Ako stvar pogledamo še z druge, tudi ne materialne strani, vidimo, da imajo poljedelstvo in kmetijske druŹbe v sedanjih ĉasih sploh, in posebno še za našo drago domovino, prav neprecenljivo vrednost.

Poljedelec (kmetovalec) je po svojem opraviu v vednem obĉilu s narodo (natoro); to obĉilo pa ima na-nj dobroten upliv. Ona ga obvaruje mnogih nevarnosti, katerim ne morejo tako lahko izogniti se tisti, ki so se bili izneverili narodi.

Kmetovalcem v Avstriji pa še posebno dober nauk daje naroda slehernega dné in sicer na prav jasen naĉin. Vsem nam mati zemlja ne vprašuje onih, ki jo obdelujejo, kakošen da govorijo jezik, temveĉ povraĉa vsacemu njega trud v enaki meri, bodi-si tega ali onega plemena in rodú.

In res niso zastonj dobivali tega nauka avstrijski kmetovalci. V tem, ko so drugod divjali valovi preprirov o narodnosti in strankarski boji — so se oni v kmetijskih druŹbah in zádrugah vedno ohranili nevtralna tla, na katerih so se moŹje razliĉnih jezikov in nasprotnih politiĉnih naĉel shajali in plodonosno delovali, in hvaleŹno moramo, ako hoĉemo biti praviĉni, pripoznati, da tudi na onem visokem mestu, kateremu je najvišje ĉuvanje poljedelskih drŹavnih interesov uradni

posel, so se izpolnovali nameni svetlega vladarja tako, da vsem narodom in vsem pokrajinam brez razlike se je izkazovala enaka skrbnost.

Udje naše vladarske rodovine niso nikdar pozabili, kakošno veliko vaŹnost ima poljedelstvo v drŹavnem Źivljenji, in o tem prepriĉani dajali so nam obilih in dragocenih dokazov.

Visokodušna cesarica Marija Terezija, katere spomin je vsakemu Avstrijanu globoko v srce vtisnen, je tudi v tem pogledu ena najprvih. Dolga vrsta kmetijstva se tiĉoĉih naredeb in doloĉeb iz dobe nje vladanja, še ohranjena dela, katera je zapovedala izvesti v povzdigo kmetijstvu, glasno svedoĉijo o dobrotni naklonenosti, ki jo je ona vedno izkazovala tej stroki ĉloveškega pridobitka in zasluŹka, in starejše naše kmetijske druŹbe jo ĉasté utemeljiteljico svojo.

Tudi nje veleumni sin (cesar Josip) je, kakor znano, nekoĉ sam s plugom oral njivo. Ta „ĉenitelj“ ljudi je najbrŹe s tem dejanjem hotel nasproti stopiti onemu neĉimurnemu zaniĉevanju, katero so javno kazali ljudje kmetu nasprotni, ki je takrat res Źivel v slabih socijalnih razmerah. Morebiti se je s to ĉastitko kmetijskega stanú oziral tudi na to, da so kmetski sinovi po najveĉ bojevali se za Avstrijo, da so jej oni priborili najsijajnejših zmag in da je od tod mnogo junakov, katerim imena sicer niso zabileŹena v povestnici, a kateri so vredni vsega obĉudovanja, ker jih ni tirala ĉastiŹeljnost in jih ni zavajala navdušenost, temveĉ kateri so v zavesti svoje dolŹnosti hrabro borili se in prelivali kri.

Pozneje videvamo kmetijstvu vsega udanega ljudoljubnega princa (Ivana), ki je hodil v priprosti obleki po gozdih in poljanah in obĉeval nepoznan z narodom, da poizvé, kakošne so mu Źelje in kakošne potrebe ter kako bi jim bilo ustrezati in odklanjati jih.

Cesr Ferdinand, katerega so še za Źivih dni podloŹniki imenovali „dobrotnega“, postavil si je vekoveĉen spominek s tem, da je svoje imé zvezal z edinim stalnim postavodajnim dejanjem leta 1848., podpisavši zakon, ki je omogoĉil daleĉ sezajoĉi socijalni in pravni preobrat brez vseh prekucij, davši namreĉ veliki množini drŹavnikov — to je, kmetom popolno uŹivanje drŹavljskih pravic ter osvobodivši zemljo vseh prejšnjih starih bremen.

Našemu sedaj vladujoĉemu vladarju, kateri je zmirom kazal, da ima blago srce za vse svoje drŹavljané, so pa avstrijski kmetovalci še posebno zahvalo dolŹni

zato, ker je v svet ministerski poklical tudi zagovornika (ministra) njih interesov in tako naravnost pokazal, kako resno je pripravljen braniti in čuvati jih. In da je njega svetli sin (cesarjevič Rudolf) prišel danes v našo svečanostno družbo, bodi nam velecenjeno poročstvo, da blaga cesarjeva naklonenost do nas ne bode prenehala nikdar.

V hvaležnem priznanju vseh dobrot, katere so oni in predniki njihovi prejeli od nekdanjih od vladarjev avstrijskih, — v ponosni svesti, da so najtrdnjeji temelji cesarstva, — vedoči, kakošen nraški in društveni pomen ima poklic kmetijstva, ki je z bistvom družine, na katero se oslanjajo vse naše naredbe, ozko zvezan, praznujejo vsi možje v Avstriji, kolikor koli jih deluje v poljedelstvu ali gozdarstvu, bodi si, da v mirni sobici učenjakovi napravljajo vednostna preiskavanja ali da podučujejo na njih podlogi mladino po šolah, bodi si naposled, da se pri marljivem delu gibljejo v prosti prirodi — vsi vsi praznujejo z največjim veseljem in s srčnim sočutstvom petindvajsetletnico onemu dnevu, ko je preljubi njih vladar, slušajoč le glas svojega srca, uvel v svojih očakov dom, v častiljivi stari cesarski grad na bregu dunavskem prekrasno in mlado ter ljubeznjivosti polno družico.

Nam, ki danes tu zastopamo stan kmetijski, je dana ugodna prilika, da ponavljamo z obljubo svojo neginljivo vernost in požrtvovalno udanost do vzvišene nositelja krone in ob enem nam prihaja na jezik vroča in glasna želja, da bi nam Najvišji cesarski par mili Bog ohranil še mnoga leta ter da bi vselej dobra sreča naklanjala našemu cesarju in cesarici najboljših darov, na prospeh in radost državi in nje národom, a v blago srečo njima, ki delita usodo onih.

Gospodarske stvari.

Razpis premij (daril)

za pokončevanje gosenic, metuljev, ogrcev, hroščev in drugih škodljivih zaželk.

Sl. deželni odbor je z dopisom od 9. dne u. m. kmetijski družbi poslal 100 gold. z naročilom, naj ta denar s posredovanjem kmetijskih podružnic, občinskih županov, farne duhovščine in učiteljev ljudskih šol obrne v darila takim, ki se verjetno izkažejo, da so a) posebno marljivi bili pri oberanji gosenic ali pokončevanju belih metuljev, kebrov, ogrcev in drugih škodljivih zaželk, in da so b) veliko tega mrčesa pokončali.

Podpisani odbor se tedaj vsled gori navedenega naročila zaupljivo obrača do gosp. predstojnikov kmetijskih podružnic, do gosp. županov, do gosp. župnikov in do gosp. predstojnikov krajnih šolskih svetov z dvojno prošnjo: 1) naj blagovolijo pričujoči razpis razglasiti po svojem okraji, da se ljudje, posebno pa šolska mladina, marljivo lotijo pokončevanja imenovanega kmetijstvu škodjivega mrčesa, kakor to deželna postava od 17. junija 1870. zapoveduje, in 2) da sprejemajo polovljene in umorjene ogrce, kebre in bele metulje, ki jim ostanejo kot dober gnoj, in da se potrudijo prepričati se, ali je kdo res marljivo pokončeval gosenice. Uno in to naj s spričalom natanko in na drobno potrdijo, ker le na podlagi tacih spričal bode podpisanemu odboru mogoče, pravično odmeriti darila iz gori imenovanih 100 gold. Se ve da „kdor prej pride, prej melje“, zato naj naprošeni gospodje ne odlašajo predolgo tega oklica

in še posebno šolski gospodje ne, ker šolski mladini so take premije tudi dober poduk za starejša leta.

Centralni odbor c. k. družbe kmetijske
v Ljubljani 4. maja 1879.

Razglas

kranjskim živinorejcem o prodaji goved v Kranji.

C. k. kmetijska družba kranjska bode 17. dne tega meseca dopoldne ob 9. uri začeni v Ljubljani na dvorišči gostilnice „zum Baierischen Hof“ na dunajski cesti blizu kolodvora po očitni dražbi prodajala iz državne subvencije nakupljenih 6 juncev (bikov) in 3 ali 4 junice čistega muriškega (štajarskega sivega) plemena.

Živina se postavi na prodaj za polovico tiste cene, za katero jo je družba kmetijska kupila, in se prodá tistemu, kdor največ za njo dá, proti temu, da jo 1) koj plača in 2) se po pismu zaveže, da jo najmanj dve leti za pleme v deželi obdrži, zato se k tej dražbi pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Kdor tedaj tako živino kupi, je ne sme dve leti iz svojih rok dati, če ni poprej podpisanega odbora o tem dovoljenja prosil in ga tudi dobil. Kdor bi se zoper to zavezo pregrešil, mora družbi kmetijski povrniti toliko denarja, za kolikor je on živino ceneje kupil, kakor je družba kmetijska za njo dala. Tudi mora nemudoma naznaniti podpisanemu odboru, če mu je kupljena živina kakor koli poginila, da družba vé, koliko subvencijske živine je in kje je za pleme v deželi naši izpostavljena.

Glavni odbor družbe kmetijske kranjske
v Ljubljani 4. maja 1879.

Mangold (Ceta vulgaris cikla), nova živinska krma.

V 8. listu letošnjih „Novic“ je bila rastlina „Symphytum asperrimum“ ali po domače „resasti gabez“ imenovana, za novo živinsko krmo proglašena, češ, da jo goveda rada jedó. V omenjenem članku bila je posebno tudi plodovitost te rastline hvaljena, in h koncu je bilo rečeno: „to so vse lastnosti take, da je ta nova rastlina vsestranskega poskusa vredna.“ No, v 16. listu letošnjih „Novic“ beremo pa že o tem gabezu, da je „gloria“, katera se mu poje, silno prevelika. In temu je res tako, kajti živina, kakor mi to nek gospod zatrjuje, ki je že sam z gabezom krave krmiti skušal, gabeza nikakor ne mara, rajši pogine, kakor da bi ga vžila, sicer tudi njegova plodovitost ni ravno tako velikanska. O poslednjem sem se nedavno sam prepričal, ko sem prostor, na katerem se je — kakor je v 8. listu „Novic“ bilo brati — v prošlem letu v Koprju 48. kil. listja pridelalo, sam videl, ter koj izpoznal, da se je na primeroma veliko večem prostoru veliko manj gabezovega listja pridelalo, kakor sem jaz na veliko manjšem prostoru mangoldovega pridelal.

Mangold je uže stara rastlina, katero, sam Bog vedi, koliko let na Francoskem, Nemškem itd. po vrtili sejejo, in to v ta namen, da se iz njenega listja sploh znana prikuba špinača napravlja. Po vsi zunanosti te rastline je mangold — od katerega je več sort znanih, pa po mojih mislih vedno le najnavadnejši zeleno ali pa rumenkasto pecljati mangold — navadni živinski (svinjski) pesi popolnoma podoben, tako, da se skoraj ne more od nje razločiti. V podzemeljskem delu razločuje se pa mangold bistveno od pese